

Radnička borba

7. broj 0.5 kn

www.radnickaborba.org

Preuzimanje
tvornice i
radnička
kontrola

NATO-ve tajne
armije

Dajte škverove
nama radnicima

Problemi s
mirovinama u
kapitalizmu

DOSTA JE NAPADA NA PRAVA RADNIKA!

Odavno je prošao vremenski rok u kome je HDZ – ova vlada najavila pojavljivanje prvi znakova oporavka, nakon kojih ćemo svi živjeti bolje zahvaljujući učincima njezinog gospodarskog plana. Naravno, umjesto najavljenog oporavka svjedočimo samo dalnjem

propadanju – kako propadanju gospodarstva u cjelini, tako i propadanju prava i standarda radnika. No, situacija nije jednako crna za sve. Oni koji imaju stvarnu moć u ekonomiji, odnosno oni koji su najbogatiji, i dalje ostvaruju nevjerojatno visoke zarade,

žive u luksuzu, a profiti im se ne smanjuju – zahvaljujući prvenstveno smanjivanju i neredovitom isplaćivanju plaća, prisiljavanju na prekovremeni rad, otpuštanjima itd. Taj sloj vlasnika krupnog kapitala je do svojih pozicija došao u velikom broju slučajeva privatiza-

Radnička borba

7. broj
www.radnickaborba.org

ZAJEDNO PROTIV poskupljenja, Zakona o radu...

cijiskom pljačkom i političkim vezama, te je svojom neu-mjerenom pohlepom i željom za neprestanim stjecanjem profita, zajedno sa svojim saveznicima političarima, prouzrokovalo uništenje proizvodnje i dolazak u sadašnju situaciju. Ne nameće li nam stoga jasna logika prve korake za izlazak iz recesije? Udariti na krupni kapital: uvesti ekstremni porez za najbogatije i za svu zaradu koja nije ostvarena vlastitim radom, oštvo kazniti (uključujući i oduzimanje imovine) sve one koji radnicima ne isplaćuju plaće, propala i napuštena

“...Ne nameće li nam stoga jasna logika prve korake za izlazak iz recesije? Udariti na krupni kapital: uvesti ekstremni porez za najbogatije i za svu zaradu koja nije ostvarena vlastitim radom, oštvo kazniti (uključujući i oduzimanje imovine) sve one koji radnicima ne isplaćuju plaće, propala i napuštena poduzeća pokrenuti od strane države i dati na upravljanje samim radnicima...”

poduzeća pokrenuti od strane države i dati na upravljanje samim radnicima (svakako uključujući i brodogradilišta za koja se ne smije dozvoliti da budu uništena)... Niti od HDZ-a, niti od SDP-a, niti od bilo koga drugoga tko sjedi u sramotnom protu-narodnom kokošnjcu kojega nazivaju Sabor nećemo čuti išta od ovoga. Razlog za to je prilično očit – ovisnost o

ZAJEDNO PROTIV ...otkaza, smanjenja prihoda!

gospodarima ekonomije, te stranim imperijalističkim vladarima je prevelika; a uz to takva politika koja bi išla u prilog najširim slojevima naroda ugrožavala bi njihove vlastite pozicije utemeljene na parazitizmu. Stoga će, umjesto navedenoga HDZ, uz prešutnu potporu i odobravanje oporbe, nastaviti pripremati omču predviđenu za vrat radnika. Aktualna Vlada je uz to što je, jednakom kao i sve prethodne, očigledno proturadnička, možda čak i više ranijih HDZ-ovih i SDP-ovih, kukavička,

Prema čvrstom radničko—studentskom savezu!

neprincipijelna, bezidejna i u suštini karikaturalna – najbolja moguća usporedba za nju bio bi brod ljudaka čiji članovi ne znaju niti kamo niti zašto plove, nezaustavljivo se približavajući katastrofi. To ne proizlazi toliko iz karakteristika ljudi koji je čine koliko iz socijalnih odnosa o kojima ovise. Ona je prije svega vlast bogatih i vlasta kapitala, te stoga mora osigurati profite i pozicije svojih saveznika. S druge strane, nju karakterizira paničan strah od mogućnosti organiziranja radničkog otpora i narodnog nezadovoljstva. Zajedničko djelovanje ovih

Radnici—studenti, vrijeme je za OTPOR!

tendencija dovodi do vrludanja, čas najavljuvanja proturadničkih mjer, čas pristajanja na kompromise... Nije neobično ako stoga politički saveznici kapitalista izazivaju ponekad i kritike Hrvatske udruge poslodavaca zbog nedovoljno prokapitalističke politike. To je samo proizvod oportunističkih vrludanja vlasti, te nema veze sa suštinom njezine politike koja je bila i ostao će otvoreno proturadnička i prokapitalistička. Navedeno objašnjava i ono što proturadnički komentatori često nazivaju „strah

od rezova“ i težnja za umjetnim održavanjem sadašnjeg stanja kupovanjem vremena i zaduživanjem (što je sve vidljivo i u novom prijedlogu proračuna). Naravno, nasuprot onome u što nas propagandom i indoktrinacijom pokušavaju uvjeriti mediji pod kontrolom kapitala (na čelu s Jutarnjim listom) alternativa bezidejnoj politici Vlade nisu „ozbiljni rezovi“ u smislu kako ih oni shvaćaju. Rezovi da, ali rezovi i udari na one koji ne žive od svojega, već od tudeg rada i monopola; udarci na;

standard parazita i političara, a ne na radnike i sirotinju!

Uredništvo

Prema čvrstom radničko—studentskom savezu!

KAO NEPOSREDNE I HITNE MJERE PROTIV KRIZE ZAHTIJEVAMO:

Skraćivanje radnog tjedna bez smanjivanja plaća. U skladu s definiranim novom duljinom radnog tjedna (za početak 32 -35 sati tjedno) težiti da se sav raspoloživ posao preraspodijeli na sve koji su radno sposobni. Na taj način se, uzimajući u obzir objektivne ekonomske uvjete u ovome trenutku, nezaposlenost može izrazito smanjiti, uz zadržavanje standarda radnika.

Preuzimanje velikih propalih poduzeća od strane države uz uspostavu radničke kontrole. Tako se može zaštiti na tisuće radnih mjesto, poduzeća spasiti od propasti i rekonstruirati, te putem radničkog nadzora onemogućiti daljnje cvjetanje kriminala i zakulisnih igara.

Osiguravanje da plaće ispod jasno određenog minimuma svojim rastom prate rast životnih troškova.

Prevladavanje recesije omogućeno opterećivanjem samo najbogatijih pojedinaca koji ne žive od svojega rada, bez ikakvih dodatnih opterećivanja radne populacije. Radnici ovu krizu nisu izazvali i oni je ne smiju ni plaćati.

Uvođenje ekstremno progresivnog poreza koji omogućuje poboljšanje životnog položaja najsirošašnjih slojeva na temelju opterećivanja najbogatijih

Uvesti dodatne oblike poreza na svu zaradu koja nije stečena vlastitim radom (renta, profit, kamata, dionice)

Bez izuzetka ukinuti svaku privatizaciju kod koje su uočene nepravilnosti, te konfiscirati svu imovinu i zaradu stečenu na taj kriminalni način. Na taj način stečeno financijsko i industrijsko bogatstvo preusmjeriti u pokretanje proizvodnje, te projekte od neposrednog interesa za radnike i siromašne

Poslovanje banaka iz službe krupnoga stranog kapitala staviti u službu razvoja ekonomije – stavljanje poslovanja banaka pod demokratsku kontrolu samog naroda

Osiguravanje hitne isplate svih zaostalih plaća – oštре zakonske mjere protiv svih poslodavaca koji ne isplaćuju plaće na vrijeme i prisiljavaju na prekovremeni rad

Potpuni prestanak privatizacije u zdravstvu – kvalitetno i besplatno zdravstvo i školstvo dostupno svima

Kapitalistima koji se pozivaju na težinu svoje situacije poručujemo da prestanu s patetičnim jadikovkama i radnicima pokazuju svoje poslovne knjige. Tražimo formiranje organa radničke kontrole koji se neće sastojati od nekoliko sindikalnih birokrata, već će se temeljiti na sudjelovanju najširih radničkih slojeva, te vršiti nadzor nad poslovanjem svakog pojedinog poduzeća, te hrvatske ekonomije u cjelini. Samo na taj način će biti moguće ustanoviti pravo stanje ekonomije, profite koje u ovim teškim vremenima dok tisuće ljudi ostaje bez posla zgręu najbogatiji, kao i daljnje konkretne korake koje treba poduzeti.

Drastično povećavanje radničkih plaća, te drastično poboljšanje radnih i životnih uvjeta, rast plaća u skladu s rastom životnih troškova

Preuzimanje tvornice i radnička kontrola (ili kako spasiti poduzeća od propasti)

Pojave kao što su višemjesečne neisplate plaća, propadanja poduzeća, te nezainteresiranost vlasnika za nastavljanje proizvodnje odavno su prestale biti izolirane pojave. Stoviše, može se reći kako su one postale glavna obilježja hrvatske ekonomске stvarnosti. Svako poduzeće pred propašću ima svoju priču, no suština problema je svugdje jednaka i ima svoje duboke uzroke u samom političkom i ekonomskom sistemu u kojem živimo. Na tisuće radnika se svakodnevno suočava sa scenarijom neisplaćivanja rada, gubitkom posla, te propadanjem poduzeća u kojemu su nerijetko radili i više desetljeća i kojemu su posvetili dobar dio svojega života. Sa takvom sudbinom se ne možemo i ne smijemo pomiriti! Za sve one koji se sa rečenim slažu, a posebno one koji se sami nalaze u takvoj situaciji i žele nešto poduzeti otvara se konkretno i ozbiljno pitanje: što učiniti?

1. Pravna sredstva

Većina radnika koja se suočava s navedenim pitanjem najprije se okreće pravnim, nekonfliktnim i zakonskim metodama (beskrajna pregovaranja, pisanje žalbi i prigovora, apeliranje na državu i pravne institucije itd.), prvenstveno putem sindikalnih struktura. Sama praksa i iskustvo dosadašnjih radničkih borbi najbolje govore o neadekvatnosti i neefikasnosti sličnih metoda za ostvarivanje radničkih prava u trenucima kada su ona ozbiljno ugrožena. Naravno, sve ovisi o težini situacije – ukoliko se radi o neisplati jedne plaće ili napadu na prava manje skupine radnika pravna intervencija može biti dovoljna da se problem riješi. No, ovdje nas zanima kako odgovoriti na problem strukturne prirode, a ne na pojedinačnu ili kratkoročno kršenje prava radnika. Odnosno, zanima nas na koji način radnici mogu odgovoriti kada plaće ne dolaze nekoliko mjeseci, kada je poslovanje na problematičnoj razini, te kada uprava pokazuje znakove nezainteresiranosti za nastavak proizvodnje i prijeti masovnim otpuštanjima u skoroj

budućnosti. Na samome je početku bitno shvatiti da pravni sustav nije krojen po mjeri radnika ili po mjeri većine stanovništva, već po mjeri onih koji u svojim rukama drže političku i ekonomsku vlast, te da je uz to provođenje zakonskih odredbi ovisno o osobama koje ih provode, a koje su veoma često u savezu s kapitalistima i političarima.

Kada se radnik upusti u borbu pravnim sredstvima pred njime će se pojaviti dvije vrste prepreka:

nepravni zakoni koji pogoduju bogatim vlasnicima kapitala, te neadekvatna provedba onog dijela zakona koji radnici mogu iskoristiti za sebe. Pravo je stoga idealni teren za manipulaciju radnicima i ostvarivanje premoći poslodavca. Jedan dio osoblja sindikata (dio kojega nazivamo birokratiziranim), zadovoljan svojim pozicijama i materijalnom situiranosti, bojeći se ulaska u sukob s poslodavcima i radikalizacije radničkog

Preuzimanje tvornice i radnička kontrola

Na samome je početku bitno shvatiti da pravni sustav nije krojen po mjeri radnika ili po mjeri većine stanovništva, već po mjeri onih koji u svojim rukama drže političku i ekonomsku vlast, te da je uz to provođenje zakonskih odredbi ovisno o osobama koje ih provode, a koje su veoma često u savezu s kapitalistima i političarima ..

otpora, neprestano i nekritički zagovara upotrebu isključivo pravnih metoda. Ukoliko se radnici uspavaju i prepuste vodstvu sindikalne birokracije učinak je u pravilu sljedeći: plaće i dalje ne dolaze, poduzeće i dalje nastavlja propadati, uprava dobiva na vremenu, a u radničkim redovima raste panika i demoraliziranost. Svima onima koji planiraju preputiti svoju sudbinu u ruke borbe pravnim sredstvima savjetujemo da za iskustva upitaju radnike Željezare Split, Poljoprerade iz Hrvatskog Leskovca, Kamenskog, kao i radnike i radnice desetaka drugih tvornica koje su se nalazile u veoma sličnoj situaciji. Njihova iskustva govore protiv navedenog pristupa bolje od bilo kakve druge argumentacije. Niti

država, niti njezine institucije ne poduzimaju bilo što kako bi zaštitili radnike. Radnici su prepusteni jedino sami sebi i svojim saveznicima. Umjesto izlaženja u susret upravi koja je tvornicu dovela do sloma, te gubljenja dragocjenog vremena potrebno je u svim situacijama u kojima je budućnost tvornice i radnika ozbiljno dovedena u pitanje organizirati ozbiljan radnički otpor i poduzeti radikalnije mјere. To naravno ne znači da u isto vrijeme nije potrebno voditi računa o pravnim odredbama i upotrebljavati ih koliko je god to moguće u korist radnika.

2. Štrajk glodu

Iako se na prvi pogled čini kako se radi o radikalnijoj mjeri, štrajk glodu

zapravo predstavlja samo nastavak pogrešne strategije koja je opisana u prošloj točki. Stoviše, osim što je njezin nastavak, štrajk glodu je i njezino produbljivanje u sasvim pogrešnom smjeru. Umjesto prihvatanja očigledne činjenice kako poslodavci, te Vlada i državne institucije rade protiv interesa radnika (prije zbog što brže zarade, a drugi kako ne bi iznevjerili one koji su njihovi saveznici i koji im finansiraju kampanje i daju ostale oblike podrške), prilikom štrajka glodu i dalje se uzaludno apelira na njihovu savjest i pomoć. Radnici, koje su vlasnici kapitala i političari svojim djelovanjem osudili na propast i doveli u trenutnu situaciju, podižu ruke samo na sebe, uništavaju svoje zdravlje i mole svoje krvnike za milost. Također, forma štrajka glodu nužno pasivizira radnike; ne dovodeći do aktivnog jedinstva i zbijanja redova, već do sumornog i očajnog iščekivanja lažne milosti koju trebaju udjeliti članovi uprave ili poslovne sluge krupnog kapitala iz HDZ-a, zajedno sa nekoliko licemjernih suza za potrebe medija. Već se tisuću puta pokazalo kako se zahtjevi potlačenih neće ostvariti molbama i žrtvama prinesenom na oltar vladajuće oligarhijske, već samo borbom i socijalnim otporom usmjerjenim protiv Vlade, kapitala i institucija. Onima koji razmišljaju o pokretanju štrajka gludu treba poručiti: Radnici, oni od kojih tražite milost vaši su glavni neprijatelji i stoga vam je neće dati! Do sada se prilikom štrajka gludu uvijek mogao vidjeti sljedeći scenarij: štrajk glodu traje neko vrijeme i radnici se iscrpljuju umištavajući svoje zdravlje, stižu predstavnici Uprave i/ili Vlade i pozivaju na razgovor, daju se obećanja i štrajk glodu se prekida; nakon još malo vremena postaje očito da se situacija ne popravlja i da se

Radnička borba

7. broj
www.radnickaborba.org

Preuzimanje tvornice i radnička kontrola

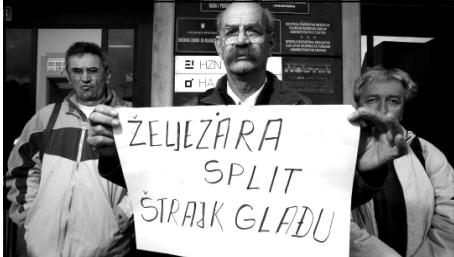
obećanja nisu ispunila, te se ponovno pokreće štrajk gladi... I tako se taj začarani ciklus neprestano ponavlja, svakim krugom bacajući radnike u sve očajniju situaciju, sve više slabeći moral i borbenost, te dovođeći radnike u situaciju kada su dovoljno očajni da pristanu na gotovo sve ustupke kapitalu koji konačno pobjeduje i igra se obustavlja. Ako se zaista želimo učinkovito izboriti za svoja prava potrebne su nam mjeru hrabrosti i otpora, a ne mjerne očaja.

3. Štrajk i radnička kontrola

Jedini efikasan oblik zaštite radnika predstavljaju one metode koje koriste

i opadanje morala, predstavljaju veoma ozbiljne prepreke, posebno ako se treba reagirati u kratkom vremenskom roku. Također, ranije pokretanje štrajka ujedno ima i preventivnu ulogu, te osim toga omogućava radnicima bolje pregovaračke pozicije. Već nakon prvih neisplaćivanja plaća, kao i uočavanja pojave koje govore o nezainteresiranosti uprave za proizvodnju, treba pristupiti pripremama za pokretanje štrajka. Naravno, paralelno s pripremanjem terena za štrajk, može se i posegnuti za uobičajenim pravnim mjerama. U svakom slučaju, bitno je zaštititi da kvalitetan štrajk,

poraza. Naravno, pokretanje priprema za štrajk i pokretanje samog štrajka sasvim su različite stvari. Sam trenutak stupanja u štrajk ovisit će o konkretnom razvoju stvari u pojedinom poduzeću. Stavljanje tvornice pod kontrolu samih radnika predstavlja logičan korak naprijed u odnosu na štrajk. Za zaštitu imovine, nerijetko od samog vlasnika i uprave, potrebno je formirati radničke straže i uspostaviti kontrolu nad ulazom u poduzeće. Vlasnik koji radnicima ne isplaćuje plaće i koji firmu, a time i ljudske živote, vodi u propast ne bi smio biti pušten u krug poduzeća, jednako kao

Metoda pokretanja štrajka i uspostavljanja radničke kontrole nad tvornicom je nezaobilazna, najefikasnija i jedna od najstarijih metoda radničke borbe – stara gotovo jednako dugo kao i moderni radnički pokret. Česta je greška što se organiziranju štrajka najčešće pristupa sa velikim zakašnjenjem, odnosno onda kada situacija već postane očajna...

snagu koju imaju radnici (organiziranost i solidarnost, te brojnost) kako bi upravu, vlasnike i institucije prisili na popuštanje i ispunjavanje radničkih zahtjeva. Metoda pokretanja štrajka i uspostavljanja radničke kontrole nad tvornicom je nezaobilazna, najefikasnija i jedna od najstarijih metoda radničke borbe – stara gotovo jednako dugo kao i moderni radnički pokret. Česta je greška što se organiziranju štrajka najčešće pristupa sa velikim zakašnjenjem, odnosno onda kada situacija već postane očajna. Tada nedostatak pripremljenosti i organiziranosti, kao

kvalitetan štrajk, posebno ako govorimo o većim poduzećima, podrazumijeva i njegovu dobru organizaciju – upoznavanje svih zaposlenika s problemima i idejom ulaska u štrajk i pridobivanje za nju onih koji su trenutno indiferenti, zahtijevanje sudjelovanja u njemu onih koji ga podupiru, jačanje osjećaja solidarnosti, formiranje čvrste jezgre (uglavnom oko borbenih sindikalnih povjerenika) zadužene za tehnička pitanja i ostvarivanje kontakta sa što širim krugom radnika itd... Pogrešno je, dakle, čekati zadnji tren za pripreme za štrajk, a onda u njega ući sasvim kaotično – to najčešće vodi do

što ne bi smjeli ni svi oni koji su upleteni u poslovanje poduzeća. Pri tome se ne smije dopustiti zastrašivanje zaštitarima i popustiti zbog njihovog prisustva: snaga organiziranih radnika je neusporedivo jača od snage desetak zaštitara i na silu se treba odgovoriti silom. Radnici su tvornicu (jednako kao i profit kapitalista) stvarali svojim radom i imaju svako pravo da je stave pod svoju kontrolu. Štoviše, većina tvornica je prešla u ruke sadašnjih vlasnika čistom pljačkom – privatizacijom u kojoj je zajednička imovina čitavoga društva prelazila u ruke saveznika, sljedbenika i rodaka

Radnička borba

7. broj
www.radnickaborba.org

Preuzimanje tvornice i radnička kontrola

tadašnjeg državnog vrha. Stoga radnici imaju očigledno pravo ne samo da tvornicu u toku štrajka stave pod svoju privremenu kontrolu, već da u njoj uspostave i svoju stalnu vlast, odnosno da tvornica zaista postane njihova.

Međutim, poduzeće nije neki izolirani otok, već je dio društva. Radnici ne mogu efikasno upravljati tvornicom ako je čitava ekonomija, koje je tvornica dio, utemeljena na principima profita i izrabljivanja radnika. Također, u zbijanju u tvornici, posebno ako se izmaknu kontroli i dovedu do ugrožavanja pozicija kapitala, umiješat će se i država pomoću sudstva i represivnog policijskog aparata. Naravno, ne kao nepristrani pomiritelj, već kao zaštitnik interesa kapitala, odnosno interesa vlasnika i uprave. Osim toga, nemoguće je, dugoročno gledano, osigurati uspešno poslovanje pojedinog poduzeća ako se ne promjeni proturadnička državna vlast i

radnika i siromašnih. Borba radnika za spas pojedinog poduzeća ne može biti završena u okviru tog poduzeća, već ona zahtijeva korjenitu promjenu čitavog društvenog i ekonomskog sustava u kojem živimo. To je neostvarivo bez najsnažnijeg jedinstva svih radnika bez obzira na struku u kojoj rade, te bez organiziranja masovnog radničkog pokreta koji koristeći s jedne strane generalne štrajkove, a s druge strane političku borbu ne teži ostvariti dva cilja: svrgnuti postojeću političku elitu (sto uključuje kako HDZ, tako i SDP i cijelu oporbu) i uspostaviti radničku vlast, te stvoriti ekonomiju po mjeri radnika, odnosno većine stanovništva. Tek će tada postati

Borba radnika za spas pojedinog poduzeća ne može biti završena u okviru tog poduzeća, već ona zahtijeva korjenitu promjenu čitavog društvenog i ekonomskog sustava u kojem živimo...

NATO-ove tajne armije povezane s terorizmom? Talijanski Gladio

(djelovi iz članka *NATO's secret armies linked to terrorism? Italy's Gladio Dr. Daniele Gansera, autora knjige NATO's Secret Armies*)

3. kolovoza 1990. talijanski je premijer Giulio Andreotti potvrdio postojanje tajne vojske kodnog imena Gladio – na latinskom mač – unutar države. Njegovo svjedočanstvo pred senatskim pododborom za istražujući terorizma u Italiji uzrokovalo je šok u talijanskom parlamentu i javnosti, te uzrokovalo spekulacije po kojima je tajna vojska manipulirala talijanskim politikom preko terorističkih akcija...

Radnička borba

NATO-ve tajne armije povezane s terorizmom?

Andreotti je otkrio da je tajna vojska Gladio bila sakrivena unutar ministarstva obrane kao podsekcija tajne vojne službe SISMI. General **Vito Marcelli**, bivši direktor talijanske tajne vojne službe, nije mogao vjerovati da je **Andreotti** otkrio ovu tajnu, te je protestirao:

Ja sam otisao u zatvor jer nisam htio otkriti postojanje ove iznimno tajne organizacije. A sada se pojavi Andreotti i otkrije to pred parlamentom! [...]

Felice Casson, talijanski sudac koji je prvi otkrio postojanje ove tajne armije za vrijeme svoje

istrage desnog terorizma, i koji je prisilio **Andreottiju** na svjedočenje, također je otkrio da je tajna armija bila povezana s desnim teroristima s ciljem djelovanja u "izvanrednim situacijama". Teroristi bi, opremljeni od strane tajne armije, izveli bombaške napade na javnim mjestima, za njih okrivili talijansku ljevicu, i nakon toga bi im vojna tajna služba pružila zaštitu od procesuiranja.

Moralno se napasti civile, obične ljudi, žene, djecu, nevine, nepoznate ljudi daleko udaljene od bilo kakve političke igre. [...]

objasnio je desni terorist **Vinzenzo Vinciguerra** tzv. „strategiju tenzije“ sucu **Cassonu**.

Razlog je bio jednostavan. Trebalо je prisiliti te ljudе, talijansku javnost, da se okrenu državi i zatraže veću sigurnost. To je politička logika koja leži iza svih masakara i bombaških napada koji ostaju nekažnjeni, zbog toga što država ne može osuditi ili proglašiti odgovornom samu sebe za ono što se dogodilo. [...]

U koliko su mjeri NATO i obaveštajne službe SAD-a podupirale terorizam u Italiji s ciljem diskreditiranja političke ljevice za trajanja Hladnog Rata ostaje temom za daljnje istraživanje. General **Gerardo Serravalle**, koji je zapovijedao talijanskim Gladiom od 1971 do 1974, potvrdio je da je tajna armija

mogla prijeći iz defenzivne, post-invasijske logike, u logiku napada, gradanskog rata. [...]

Talijanski je Senat izabrao biti eksplicitniji i zaključio je u svom istraživanju iz 2000:

Ti masakri, te bombe, te vojne akcije bile su organizirane, ili podupirane, ili potpomagane od strane ljudi unutar talijanskih...

Giulio Andreotti

Radnička borba

NATO-ve tajne armije povezane s terorizmom?

institucija i, kao što je nedavno otkriveno, ljudi povezanih s obaveštajnim strukturama SAD-a. [...]

5. studenog 1990., NATO-ov glasnogovornik je izjavio pred zapitkujućom štampom:

NATO nikada nije planirao gerilski rat ili tajne operacije. [...]

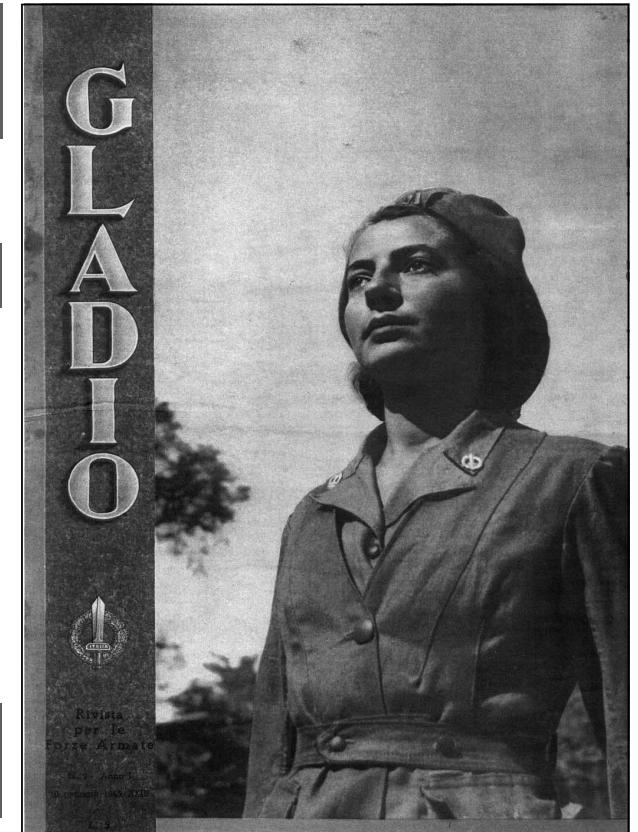
Sljedećeg dana, NATO-ovi dužnosnici priznaju da je demanti od prijašnjeg dana bio lažan, dodajući da savez neće komentirati vojne tajne.

7. studenog, NATO-ov najviši vojni dužnosnik u Europi, američki general **John Galvin**, zajedno s NATO-ovim najvišim civilnim dužnosnikom, generalnim sekretarom **Manfredom Wörnerom**, iza zatvorenih vrata održao je sastanak s naputcima za ambasadore NATO-a.

Budući da je riječ o tajnoj organizaciji, ne bih očekivao da će na veliki dio pitanja biti odgovoren! [...]

rezonirao je viši diplomat NATO-a koji je želio ostati anoniman.

Kada je 1990. u Italiji bivši direktor CIA-e, admirал **Stansfield Turner** na televiziji upitan za Gladio, strogo je odbio odgovoriti na bilo koje pitanje vezano za ovu

Rekao sam, nema pitanja o Gladiu! [...]

nakon čega je intervju završio. Jedino su parlamenti Italije, Švicarske i Belgije formirali izvanredne komisije za

Radnička borba

7. broj
www.radnickaborba.org

NATO-ve tajne armije povezane s terorizmom?

istraživanje tajnih nacionalnih vojski, i nakon mjeseci ili čak godina istraživanja, predstavili javne izvještaje. Temeljeći se na tim podacima, kao i sekundarnim izvorima iz raznih europskih zemalja, knjiga NATO-ove tajne armije po prvi put potvrđuje da su tajne mreže bile raširene preko čitave Zapadne Europe s velikom količinom detalja o mrežama u Njemačkoj, Francuskoj, Španjolskoj, Portugalu, Nizozemskoj, Luksemburgu, Belgiji, Danskoj, Norveškoj, Italiji, Grčkoj i Turskoj, kao i o strateškom plani-

ranju Britanije i SAD-a.[...] U Turskoj, „protu-gerila“ je sudjelovala u operacijama terora i mučenja Kurda, dok je u Grčkoj „LOK“ sudjelovalo u vojnem udaru 1967. s ciljem sprečavanja formiranja socijalističke vlade. U Španjolskoj, tajna armija je korištena za podržavanje **Francove fašističke diktature**; u Njemačkoj, desni teroristi koristili eksplozive tajne armije za teroristički napad u Münchenu 1980. U drugim zemljama, uključujući Dansku, Norvešku i Luksemburg, tajni

vojnici su se pripremali za okupaciju svoje zemlje i nikada nisu sudjelovali u terorizmu ili manipulaciji. U kontekstu trajanja tzv. rata protiv terorizma, podaci o Gladiu donose nam otrežnjujući uvid u činjenicu da su zapadne vlade žrtvovale živote nevinih građana i zataškavale terorističke akcije s ciljem manipulacije stanovništva.

Radnička borba

7. broj
www.radnickaborba.org

Dajte škverove nama radnicima!

U jednom od proteklih izdanja tjednika *Globus* nalazi se članak kojega potpisuje Ante Milković. Njegov puni naslov glasi *Sindikalni plan za spas brodogradilišta- Dajte Škverove nama radnicima i to uz 25 milijardi kuna*). Autor je navedenim člankom pokazao potpuno ekonomsko nepoznavanje činjenica i stanja stvari, te je dokazao kako je (ne)svjesni apologet trenutno vladajuće (iako krizom uzdrmane) škole ekonomskih misli. Naravno, očigledno nepoznavanje ekonomske problematike ovoga novinara, kao uostalom ni mnoge druge, ne sprečava da misli kako ovu disciplinu ima u malom prstu. Nadalje, članak jasno pokazuje koji pristup koristi ovaj autor, a koji je omalovažavajući, posprni i očigledno pristran. Ovakvim člancima koji izlaze u najčitanijim časopisima mediji oblikuju javno mnjenje, pogotovo kod ljudi koji previše ne razmišljaju; nastojeći pritom usmjeriti nezaposlene protiv zaposlenih radnika, radnike protiv umirovljenika i studenata, radnike privatnog sektora protiv radnika državnog sektora... Najpopularnije metode ovih nadrinovinara su ukazivanje na tobožnju

dosjetio. Dakle, radnici brodogradilišta koji se već godinama bore za svoju egzistenciju, školju svoju djecu i jedva spajaju kraj sa krajem, te kojima takoreći život ovisi o budućnosti brodogradnje, ovdje su prikazani kao neki likovi iz lošeg romana, točnije rečeno lošeg filma, koji se iz užitka natječe u tome da iznesu svoju ideju o tzv. spašavanju brodogradnje. Jasno, za jednog malogradanima čija je egzistencija osigurana na temelju lagodnog posla prljanja papira vlastitim neinventivnim umotvorinama pitanje života stotina ljudi i njihovih obitelji jedva je nešto više od šaljive anegdote koja eventualno može poslužiti za poneku

„...No, ukratko: to što je Vlada najprije upropastila brodogradilišta i uništila industriju o kojima ovise, što je instalirala svoje poslušnike na upravne pozicije s kojih su nesmetano provodili malverzacije i čisti kriminal dodatno uništavajući ovu temeljnu granu, dajući uz to poticaje od kojih su najmanje koristi imali radnici i brodogradnja, a najviše birokrati i kriminalci; te što se sve to provodi uz blagoslov predstavnika europskog kapitala zainteresiranih za likvidiranje konkurenčije, teško može biti argument za bilo što. Osim možda za to da brodogradilišta trebaju pripasti radnicima...“ (RADNIČKA BORBA)

predviđljivo ironičnu opasku. Nakon toga autor nas uvodi u srž članka, navodeći kako su mu sindikalisti reklid da je njihov razgovor bespredmetan ukoliko ne pročita **'Sporazum o suradnji'** na prijedlogu modela restrukturiranja brodogradilišta'. Spora-

zum su sastavili sami sindikalisti. Nakon čitanja, autor je šokiran jer se **"prijedlog sindikata u kojem bi trebao biti sav elksir, proteže se samo na četiri kartice!"** Prosudjivati kvalitetu nekog dokumenta krojačkim metrom i vagom nije naročito ozbiljna

Dajte škverove nama radnicima!

metoda i ne govori previše u korist sofisticiranosti onih koji primjenjuju ovakve metode. Bitne, temeljne ideje, naročito kada se radi o političkim zahtjevima, i trebaju biti sažete, jasne i jezgrovitne jer daljnji koraci zavise o konkretnim situacijama. Neprekidno vidamo na televiziji vladine činovnike sa kilama, zapravo tonama papira pripremljenima za sjednicu, pa što je pametno Vlada zahvaljujući tome napravila?

Ukratko, u sporazumu je navedeno kako bi država trebala sanirati sva brodogradilišta, tijekom deset godina da-

vati subvencije i jamstva, osnovati novu državnu banku, te provesti model radničkog upravljanja. Nakon deset godina država će radnicima prepustiti većinski paket dionica, ako model bude uspješan. Na ove ideje i prijedloge sindikalista, autor pada u trans i ima pitanja više nego što može podnijeti. *“Zar nije država već uložila milijarde i milijarde u škverove?; Pa zar nije uvjet Europske Unije da (država) mora prestati subvencionirati brodogradnju ili je ugasiti ili privatizirati?...”* Mogli bismo ovdje odgovoriti na navedena pitanja, no nisu toliko bitna za nastavak ovog teksta. No, ukratko: to što je

Vlada najprije upropastila brodogradilišta i uništila industriju o kojima ovise, što je instalirala svoje poslušnike na upravne pozicije s kojih su nesmetano provodili malverzacije i čisti kriminal dodatno uništavajući ovu temeljnu granu, dajući uz to poticaje od kojih su najmanje koristi imali radnici i brodogradnja, a najviše birokrati i kriminalci; te što se sve to provodi uz blagoslov predstavnika europskog kapitala zainteresiranih za likvidiranje konkurenčije, teško može biti argument za bilo što. Osim možda za to da brodogradilišta trebaju pripasti radnicima.

Nadalje, autor si postavlja zadatak pronaći nekoga “od struke” tko zna za slučaj (koji su ranije spomenuli sindikalisti) u kojem “država sve sanira i radnicima da slobodne ruke uz nastavak subvencija”. Kontaktira Fakultet strojarstva i brodogradnje u kojem mu sa čudenjem kažu da nitko čuo nije za takav slučaj. To je isti onaj fakultet na kojem je prije par godina jedan od uvaženih profesora na pokretanje inicijative Radničke borbe protiv privatizacije brodogradilišta odgovorio kako bi brodogradilišta što prije trebalo ukinuti. Nakon toga autor pokušava i kod domaćih ekonomista

Dajte škverove nama radnicima!

saznati je li moguća *“nevیدنا innovacija koju su naši radnici smisili”*. Odgovaraju mu da model po kojem država pokrije milijarde kuna dugova propalog poduzeća i onda daje radnicima da upravljaju njime uz daljnje subvencije, naprosto ne postoji. No ako se vratimo malo u prošlost, onda ćemo doći do iznenadnog prosvjetljjenja. Naime, još goru stvar napravila je hrvatska vlada i to uz podršku svojih čelnih ekonomista. Banke su najprije sanirane (primjećujete li sličnost?) zahvaljujući novcu gradana, od kojih najviše rad-

nika, a zatim su prodane za manju cijenu strancima. Time je Hrvatska lišena glavnih stubova gospodarstva, uz zajamčenu buduću pljačku istih gradana koji su platili za njihovu sanaciju. Ako bi se brodogradilišta dala radnicima na upravljanje to bi bilo jeftinije od te katastrofe sa bankama, a uz to i učinkovitije jer su radnici već jednom upravljali i dokazali da mogu i znaju. Autor postavlja pitanje svih pitanja, *“...ali kako biste vi vodili brodogradilišta?”* i primjećuje kako je dosadan sam sebi (pa i nama). Ovime on dokazuje kako uopće nije

upoznat s domaćom, a kamoli stranom, literaturom o radničkom upravljanju. Na povjesna kao i ona još uvijek aktuelna iskustva radničkog upravljanja tvornicama (Argentina, Venezuela, Španjolska itd...) najlakše je zažmiriti i praviti se da ne postoje. No, ovakvo očigledno neznanje se teško može prihvati kao argument. Nadalje, kada mu jedan od sindikalista kaže da za početak radnici mogu jamčiti kako će biti javni i transparentni, on im odgovara *“pa to ne znači da ćete poslovati s uspjehom.”* Upravo je takva vrsta transparentnosti (ma koliko je ta

Banke su najprije sanirane (primjećujete li sličnost?) zahvaljujući novcu gradana, od kojih najviše radnika, a zatim su prodane za manju cijenu strancima. Time je Hrvatska lišena glavnih stubova gospodarstva, uz zajamčenu buduću pljačku istih gradana koji su platili za njihovu sanaciju. Ako bi se brodogradilišta dala radnicima na upravljanje to bi bilo jeftinije od te katastrofe sa bankama, a uz to i učinkovitije jer su radnici već jednom upravljali i dokazali da mogu i znaju...”

riječ na najbestidnije načine konstantno zloupotrebljavana) jedan od temeljnih uvjeta za uspjeh. Koliko su transparentno privatizirane željezare i ostala poduzeća koju su činila čvrstu poveznicu sa brodogradilištem imali smo prilike vidjeti. Nije ni čudo što je više od 60 % proizvedenog broda uvozna komponenta. Ne može ni biti drugačije kada je uništena gotovo sva industrija vezana uz brodogradnju - uz blagoslove onih ekonomista čiju školu autor implicitno zagovara. Najnoviji primjer je vezan uz otkriće kako je zadnjih godina svaki mjesec iz Brodosplita uzmiano 2 milijuna eura! Rečeno je da se cifra kreće oko stotinjak mili-

Dajte Škverove nama radnicima!

juna eura. Koliko je taj novac nedostao Brodosplitu možemo samo zamisliti. U isto vrijeme vlada priča kako je to brodogradilište nekonkurentno i kako ga treba privatizirati. Dakle, vidimo kako je transparentnost vrlo bitna za uspjeh. Uostalom radnici najbolje znaju kako treba voditi svoj posao.

Konačno pri kraju članka autor je upitao što dalje ako i pod radnicima brodogradilišta ne budu bila uspješna. Oni odgovaraju kako će ih vratiti državi, a autor to popraćuje izjavom da su ga radnici tom izjavom

“razoružali”. Je li ga možda razoružala činjenica da je polovica velikih banaka koje su ubirale desetke milijardi dolara na kraju preuzeta od države (SAD) kad su bile blizu ili već u bankrotu? Postoji pregršt drugih primjera, ali nema ih smisla sve nabrajati. Ovdje kao i na mnogim drugim mjestima do izražaja dolazi nestručnost novinara.. Novinar koji nije minimalno proučavao ekonomiju (ne misli se na način da se redovno čita The Economist ili Lider, nego na proučavanje ekonomije kao naučne discipline) ne bi trebao biti u mogunosti pisati bilo što vezano uz eko-

nomsku problematiku u nekom utjecajnjem časopisu. Međutim treba primijetiti kako i taj novinar ima svog nadređenog te da i taj nadređeni ima svog naredenog, a oni smatraju da takve tekstove upravo i treba pisati. To je ono što je danas moderno, što opravdava kapital i što ne zahtijeva previše razmišljanja. Stoga je taj novinar poslušan i kratkovidan jer nije svjestan (ili možda je, no veže ga materijalna korist) da je karika u jednom lancu koji kapital steže oko radnika i njegovih interesa. Naravno, ovdje se ne radi o konkretnom novinaru kao tavom, nego o općenitom načinu na

koji stvari u novinarstvu funkcioniраju, a koji i ovdje dolazi do izražaja. Na to se u realnosti svodi medijska sloboda: svako može pisati što želi, no samo onaj tko posjeduje kapital može osigurati da ga ljudi čitaju. Za vlasnika kapitala i njegove novinarčice radnici su to da nasmiju čitatelja svojim donkihotizmom, a za zbilju će se ova vlada i njeni saveznici pobrinuti tako što će se zadužiti za još nekoliko milijardi eura ili prodati još neku od preostalih tvornica.

Problemi s mirovinama u kapitalizmu

Jedan od često spominjanih i stalno prisutnih društvenih problema je problem mirovinskog sustava. Kako bi se uopće moglo govoriti o njegovom rješavanju treba ga pokušati definirati i objasniti. Treba imati na umu da se ne radi samo o pitanju svojstvenom našoj sredini već svojstvenom svim europskim državama, odnosno čitavom postojećem ekonomskom sistemu - kapitalizmu. Problem se pojavio u određenoj fazi razvoja kapitalizma. Od Bismarckovih zakona o mirovinskom osiguranju, do prije dvadesetak godina sustav međugeneracijske solidarnosti bio je dominantan. Iako na početku nije bio zamišljen kao realno radničko pravo, postepeno je to postajao. On funkcioniра tako da radnici koji trenutno rade, iz doprinosa na svoje plaće uzdržavaju one koji su ostvarili uvjete za mirovinu. Sustav je funkcionirao dok je kapitalizam na zapadu karakterizirala relativno velika razina zaposlenosti. Tada je velik broj zaposlenih mogao uzdržavati manji broj umirovljenih, tj. starijih ljudi. Međutim, uslijed niza razloga, poput produljenja životnog vijeka, negativnog demografskog trenda koji u dugom roku znači smanjenje stanovništva, te nezaposle-

nosti (što je svojstvo samog kapitalizma) sustav međugeneracijske solidarnosti je došao do zida i sada je potrebno pronaći rješenje u zemljama zapadne Europe. Restauracijske zemlje poput Hrvatske uz sve navedene probleme imaju još jedan problem. Početkom devedesetih, Hrvatska je prijevremeno umirovila dobar dio radnika koji su ostali bez posla i onih koji su sudjelovali u ratu. Time se omjer zaposlenog i umirovljenog dijela stanovništva uvelike pogoršao. Svake godine bilo je više umirovljenika, a manje zaposlenih radnika. Industrija je uništena, Hrvatska je postala uvozno orijentirana ze-

Problemi s mirovinama u kapitalizmu

mlja; nova vrijednost, a s njome i bogatstvo, se ne stvara u dovoljnoj mjeri, te je vanjski dug narastao na 47 mlrd eura (po nekim taj broj i puno veći no to međutim još nije ustavljeno).

Daljnjem razvojem kapitalizma i njegovog aspekta kapitalističke globalizacije, kapital kao i uvijek traži mjesto za svoju oplodnju. To su države koju uz visoku profitnu stopu, osiguravaju sigurnost kapitalu, bržu i efikasniju administraciju pomoću koje se za čekanje raznih dozvola ne gubi puno

puno vremena, te poslušnu političku elitu. Kako te države osiguravaju jeftinu radnu snagu, tako u državama zapadne Europe radnici dobivaju otkaze zbog zakona konkurenčije, te se tako pogoršava omjer zaposlenih i umirovljenih. Mirovine postaju preveliki teret jer ako se poveća broj korisnika mirovina, a smanji broj zaposlenih, tada postoji nekoliko rješenja. Prvo je zadužiti se za mirovine, ali tada raste javni dug. Druga mogućnost je povećati doprinose na plaću, ali time se smanjuje već ionako slaba konkurentnost na

računima mirovinskih fondova leže milijarde kuna koje ne miruju budući da je to gubitak za dioničare tih fondova. Umjesto toga većina tog novca uložena je u vrijednosne papire, obično s malim rizikom. Međutim ukoliko tržište kapitala doživi krah, ono će za sobom u nepovrat povući i mirovine radnika koji su izdvajali dio plaće. Međutim, ukoliko ono ne propadne, već se igra nastavi, tada se na temelju tih izdvajanja kreditiraju razni projekti države ili privatnika. Države porobljene od strane međunarodnog kapitala imaju sve manje utjecaja u globaliziranom svijetu, a sve više razne

«...Početkom devedesetih, Hrvatska je prijevremeno umirovila dobar dio radnika koji su ostali bez posla i onih koji su sudjelovali u ratu. Time se omjer zaposlenog i umirovljenog dijela stanovništva uvelike pogoršao. Svake godine bilo je više umirovljenika, a manje zaposlenih radnika. Industrija je uništena, Hrvatska je postala uvozno orientirana zemlja; nova vrijednost, a s njome i bogatstvo, se ne stvara u dovoljnoj mjeri, te je vanjski dug narastao na 47 mlrd eura ...»

kompanije koje indirektno (preko ulaganja u određenu državu) ili direktno kroz 'saveznštvo' sa političkim elitama vrše pritisak i zbog kojih i sama država mora postati "kompetitivna" što se održava i na

životni standard većine građana. Ključna posljedica ove politike je uvlačenje radnika u sustav kapitalizma, ali tako da ovaj put imaju što za izgubiti - svoje mirovine. Na taj su način i radnici zainteresirani što će se

Problemi s mirovinama u kapitalizmu

dogoditi sa tim fondovima, njegovim dionicama itd. To je jedan lukav način da radnici postanu sudionici tržišta kapitala i da se na taj način potpuno uklope u ovaj sustav koji ih izrabljuje. Međutim uz toliko mudrovanja i iznošenja rješenja, države zapada nisu uspjele pronaći način kako riješiti nezaposlenost. Ne može se govoriti o produljenju radnog vijeka, smanjenju mirovina itd., kad je u većini država nezaposlenost visoka. Što je s tim ljudima? To znači da oni nisu potrebni. Njih kapital ne treba, ali ih i ne može apsorbirati. Nezaposlenost

Kapitalistički sustav je s jedne strane pritisnut ograničenim resursima i prirodnim rezervama, a s druge strane neprestanim periodičkim krizama, rastom nezaposlenosti i nemogućnošću rješavanja problema mirovina, te postepenim smanjivanjem broja pogodnih tržišta za ulaganje kapitala i njegovo oplodivanje, kao i stalnim ratnim sukobima, te sve većim nezadovoljstvom naroda. Nije teško vidjeti da ovaj sustav ide ususret svojoj vlastitoj propasti. Problem mirovina može biti riješan samo ako se riješimo samoga kapitalizma – ako vlast najbogatijih zamijeni demokratska vlast onih koji žive od svojega rada, ako se svakome omogući posao i plaća dovoljna za život, te ako se, što je neizostavan uvjet za navedeno, tržišna stihija i kaos, oblici u kojima glad za profitom gospodare ekonomijom, zamijene demokratski – planskom regulacijom.

Časopis Radnička borba je službeno glasilo organizacije Radnička borba

IMPRESSUM

Uredništvo:
Dimitrije Birač
Mirma Meštrović
Petar Pavlović

Kontakt:

e-mail: radnicka_borba@yahoo.com
web: www.radnickaborba.org

tel: 095/826 6179

Ukoliko imate primjedbu, komentar, prijedlog, vijest ili tekst s tematikom vezanom uz radnički i studentski život,
kontaktirajte nas.

Nove brojeve našeg časopisa možete naručiti na kućnu adresu kontaktirajući nas ili ih preuzeti u antikvarijatu *Daj koliko daš*, Pavla Hatza 7 u Zagrebu

Niti HDZ,
niti SDP,
već
**RADNIČKA
VLAST!**